

Оксана Давидова

*д-р екон. наук, професор,
завідувач кафедри готельного
і ресторанного бізнесу*

Світлана Сисоєва

*канд. з держ. управління, доцент,
доцент кафедри готельного і ресторанного бізнесу,
Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця*

ОСНОВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Туризм в Україні завжди був важливою галуззю для економіки. До початку повномасштабного вторгнення з боку РФ до нашої держави щорічно приїздило близько 20 мільйонів туристів. Сфера туристичних інтересів в Україні містить як активні види відпочинку та спортивного туризму, так і подорожі-експедиції, де об'єктом пізнання є багата археологічна та релігійна історія країни, її культура і природа. Зокрема, в Україні розміщені такі об'єкти Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, як Києво-Печерська лавра і Софійський собор, а також історичний центр Львова [1].

Україна є однією з найкрасивіших туристичних країн, у яких поєднуються історичні та культурні пам'ятки минулого та сьогодення. Вони свідчать про давню історію українського народу. Велика частина цих пам'яток є часткою світової культурної спадщини всього людства [2].

Багата на красиві місця та пам'яток Україна залишиться перлиною людства ще багато століть. Проте Україна перебуває у центрі терористичної війни близько восьми років. Війна знищує інфраструктуру в Україні, вражає всі сфери життя та негативно впливає на життя українського народу, на його кошти до існування. Усі ці роки відбувалося руйнування туристичних пам'яток культурно-цивілізаційної спадщини країни. Тероризм має на меті знищити

ідентичність України, всі туристичні, культурні та історичні компоненти стародавньої нації.

На жаль, нині більша частина пам'яток та культурної спадщини України перебуває на території військового конфлікту та потребує захисту.

Акти вандалізму та руйнування туристичних та археологічних пам'яток під час війни завдали великої шкоди сфері гостинності України. Зниження туристичного потоку досягло до червня 2022 р. – 98% порівняно з 2021 р., що спровокувало зниження доходів в індустрії туризму. За даними Euromonitor International, у 2022 році глобальний в'їзний туризм постраждає на 6,9 млрд. доларів через зупинку російського та українського туризму [3].

Конфлікт, що триває на українській землі, призвів до руйнування інфраструктури більшості галузей народного господарства, але безумовним лідером зі збитків став кластер туризму. Так, 1000 туристичних офісів перестали працювати, понад 305 готельних об'єктів, а це 42,3% ринку, закрилися більш ніж 870 закладів ресторанного господарства, 38,6% від загальної кількості закладів ресторанного господарства припинили своє існування [3].

Таким чином, війна завдала величезних збитків комерційним підприємствам і, на жаль, продовжує завдавати.

Багато установ та об'єктів в Україні втратили реальну економічну вигоду від своєї роботи. Особливо після проходження перших двох місяців війни та появи чітких ознак того, що не існує жодного рішення повернути ситуацію під контроль. Українські інституції шукають альтернативні шляхи розвитку. Власники туристичних офісів довго чекали, сподіваючись, що все стане краще і вони зможуть повернутися до приймання туристів знову, але умови безпеки стали ще гіршими, що спонукало деяких закритися або працювати в галузі бронювання авіаквитків, а також займатися зовнішнім туризмом мандрівників з України. Проте український бізнес, зокрема і туристичний, не зупиняється, а шукає вихід із тих умов, які склалися на сьогодні.

Основні проблеми, з якими стикається туризм, це роботи, пов'язані з великим обсягом фінансування для реконструкції об'єктів та будівель, а також слабкість реакції банківського сектора щодо кредитної політики. Крім того, є перешкоди, негативні наслідки для

стабілізації цін на фінансування проектів у галузі туризму та зниження державного інтересу у сфері туризму на користь інших, більш пріоритетних секторів.

Подальше зниження потоку туристів негативно позначається на доході людей, які працюють у туристичному бізнесі. Усе посилює загибель цілих археологічних туристичних об'єктів і неможливість відновити багато предметів старовини, які були втрачені під час війни. У світлі відсутності безпеки та продовження ескалації бойових дій, цілком зрозуміло, що інвестування у туристичні об'єкти припинилося.

Для розв'язання завдань відбудови та поступового розвитку індустрії гостинності необхідно розробляти та впроваджувати такі стратегічні заходи:

- вибір методів та способів управління, які уможливають адаптацію підприємств індустрії гостинності до кризових умов, що сталися;
- корегування виплат робітникам підприємств туристичного сектора у бік збільшення для підвищення її продуктивності;
- зниження залежності від вертикальних інвестицій у туристичних районах та об'єкти, які ще розміщені на певному віддаленні від бойових дій;
- забезпечення мотиваційних заходів та методів для професіональних фахівців із досвідом, які перебувають в Україні, щоб запобігти їхній імміграції;
- підвищення продуктивності праці персоналу в індустрії гостинності шляхом актуалізації індивідуальної продуктивності та підготовки кадрів у рамках державної системи освіти;
- забезпечення розвитку туристичних зон відповідно до наявних ресурсів;
- формування вищого комітету у співпраці з ЮНЕСКО та іншими міжнародними організаціями, які займаються питаннями збереження місії людської спадщини, розроблення способів збереження пам'яток, а також відновлення артефактів;
- організація міжнародної конференції під егідою ЮНЕСКО в одній із важливих археологічних пам'яток, а також запропонування урядам держав-членів Гаазької конвенції та археологів, експертів та фахівців з більшості країн світу координації зусиль та проведення досліджень щодо захисту та збереження

культурної спадщини та історичних пам'яток від наслідків збройного конфлікту;

- спрямування запиту до Міжнародної організації «ЮНЕСКО» для надання необхідної фінансової підтримки для відновлення та реабілітації всіх археологічних пам'яток, які знищені, як частина світової культурної спадщини та культури.

Ключові слова: індустрія гостинності, туризм, розвиток, культурна спадщина, історичні пам'ятки.

Список використаних джерел

1. Хомінчук В. С. Об'єкти всесвітньої культурної спадщини ЮНЕСКО в Україні і туризм / В. С. Хомінчук, Г. Ш. Уварова // Спадщина ЮНЕСКО та туризм : тези доп. наук. конф. студ. (Київ, 7 грудня 2020 р.). – Київ : Університет «КРОК», 2020. – URL: <https://conf.krok.edu.ua/UNESCO/UNESCO2020/paper/view/333>.
2. Растворова М. О. Стратегії територіальних громад як інструмент розвитку туризму в регіонах України (на прикладі Київської області) / М. О. Растворова // Регіональний туризм: сучасний стан та шляхи оптимізації : матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 2 квітня 2021 р.) / Університет «КРОК». – Київ : Університет «КРОК», 2021. – С. 111–113.
3. Смян Е. А. Всесвітня спадщина ЮНЕСКО та туризм у період COVID-19 / Е. А. Смян, Л. Ф. Мелько // Спадщина ЮНЕСКО та туризм : тези доп. наук. конф. студ. (Київ, 7 грудня 2020 р.). – Київ : Університет «КРОК», 2020. <https://conf.krok.edu.ua/UNESCO/UNESCO2020/paper/view/353>.